

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s): af Knud Holten.
Titel | Title: Just Johan Holten
Udgivet år og sted | Publication time and place: København : J.H. Schultz Tryk, [1916]
Fysiske størrelse | Physical extent: 6 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

K. Holten.

Just Johan Holten.
[1916]

44 - 88 - 80

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130023743941

Just Johan Holten.

Af hans Søn *Knud Holten*.

Den 6. Juli 1916 døde Slægtsamfundets Formand, Etatsraad, fhv. Birkedommer *Just Johan Holten*, 85 Aar gammel. Han var ikke blot den Ældste i Slægten, men ogsaa den, der var grundigst inde i dens Traditioner og Historie i det sidste Aarhundrede, og han var — jeg tør sige det, skønt jeg staar ham saa nær — ved sin i sjælden Grad retsindige og retliniede Karakter, sin Fredsælhed, Trofasthed og Hjælpsomhed, sin grundige Viden og store Beskedenhed en af de gode i Slægten.

Just Holten fødtes den 24. Maj 1831 i Skuldelev Præstegaard og blev der hos sine Forældre til sit 11te Aar, men Hjemmet beholdt han til Faderens Død i 1873. Hans Fader, Hans Christian Holten, fra 1827 Sognepræst til Skuldelev og Selsø, fra 1850 Provst, var en vamhjertet, retsindig, pligtro og begavet Mand, en Støtte for ham gennem Livet. Hans Moder Anna, f. Holten, var den elskeligste Kvinde, mild, opofrende og from. Fader omtalte med den dybeste Kærlighed sit inderlige Forhold til hende, og hendes Død i 1852 gik ham meget nær til Hjerte. Efter en fredelig og landlig Barndom kom han 1842 sammen med sin Broder Nicolai i Borgerdydsskolen paa Christianshavn hos Dr. N. B. Krarup. Denne døde dog kort efter. Magister Martin Hammerich overtog Skolen, og Fader og Nicolai kom i Pension hos ham og hans Hustru Anna Mathea, født Aagaard. I deres Hus blev aandelige Interesser dyrkede, og der kom mange af Tidens betydelige Mænd, baade Litteraturens og Politikens. De optog Fader i deres Vennekreds, da han blev voksen, og han skylder dem meget af sin aandelige Udvikling.

417 23248

Hos Bedsteforældrene, Statsgældsdirektør, Direktør for Øresunds Toldkommer Nicolai Abraham Holten og hans Hustru Hanne, født Mangor, som boede dels i København, dels, efter 1839, i Helsingør, dels paa Lindegaarden, en Mil fra Skuldelev, havde Fader fra sin tidligste Tid et sikkert Tilhold. Det var et Hus med bred gammeldags Gæstfrihed, rigt, men uden Prunk. Det samlede, foruden mange andre, hele Familien i videste Forstand. Især paa Lindegaarden var der altid om Sommeren fuldt af Gæster, faste og forbigaaende. »Grandpapa« var en fremragende Mand i Finansverdenen, en af Landets Støtter i de vanskelige Tider. Han forstod at bruge sine store Indkomster paa en værdig Maade, havde en elskelig Fremtræden, et varmt Hjerte og en aaben Haand og han støttedes heri trofast af »Grandmama.»

Hvad der foruden disse Hjem, hvor Faders Karakter blev præget ved at komme under Indflydelse af Kærligheden, af aandelige Interesser og af store Forhold, var af største Betydning for ham, var det fortrolige Forhold til hans to Aar ældre Broder Nicolai, med hvem han fulgtes i Skole- og Studietiden, ikke i Klasse og Fag, men i inderligste Venskab og aandelig Omgang. Nicolai var en alvorlig Natur, der gennem Kamp naaede sit aandelige Standpunkt, og de to drøftede dybe Spørgsmaal mundtlig, naar de var sammen, og saa snart de var borte fra hinanden, i omfangsrige Breve. Dette nære Samkvem varede fra Barndommen til Nicolais Død i 1871.

Da Fader blev Student i 1848, kom han ind i de stærke nationale, politiske og aandelige Strømninger, der raadede før og under Krigen. Han var et ivrigt Medlem af Studenterforeningen, baade medens den havde til Huse i Boldhusgade og da den flyttede til Holmens Kanal, og han var senere med til mange skandinaviske Studentermøder. Med nogle Jævnaaldrende, blandt hvilke Chr. Richardt, Rud. Frimodt, Theodor Linde og Christian A. Nielsen, i alt 20, deltog han i Dannelsen af Foreningen »Oasen«, hvis Formaal var »dels at fremme Medlemmernes almindelige Aandsdannelse, dels at knytte dem fastere til hinanden«, og som gav Anledning til mange Sammenkomster med Diskussioner, Viser, Fester og Udflugter, med baade Alvor og Munterhed, mest af det sidste. Fader gav nogen Undervisning, mest i Historie, der altid interesserede ham stærkt, men dyrkede i øvrigt Juraen. Ved Eksamen i 1854 fik han kun 2den Karakter, men i Stedet for at tage den om, beholdt han sin Eksamen, da han allerede havde bestemt at gaa den

diplomatisk Vej og derfor yderligere studerede Statsvidenskab. Heri tog han i 1856 Eksamen med 1ste^e Karakter, og i 1857 rejste han til Genève og Paris, dels for at lære Sprog, dels for at se sig om. Denne Rejse mindedes han altid med stor Glæde. 1858 kom han som Volontær ind i Udenrigsministeriet, og samme Aar rejste han som konstitueret Legationssekretær til Wien, hvor han blev omtrent et Aar, et Ophold, hvorunder han oplevede meget, saa mange mærkelige Mennesker og Forhold, og som han senere gjerne omtalte som det interessanteste Afsnit i hans Ungdom. I 1860 fik Fader Posten som Sekretær hos Konseilspræsidenten, en Stilling, som han beholdt til 1876, og som bragte ham i Berøring med Folk som Hall, Monrad, Bluhme, Frijs, Estrup m. fl., og hvorved han bl. a. i de bevægede Aar omkring 1864 saa de store Begivenheder paa nært Hold. Hall kendte han fra Hammerichs Hus, og han nærede et varmt Venskab til og Beundring for ham. Fader blev tillige Kammerjunker og fungerede ofte, hvorved han fik meget at se af Hoffet og dets Gæster.

Ved hans Søster Annas Forlovelse med hans Studenterkammerat Theodor Linde lærte han denne Familie at kende, deriblandt ogsaa hans Søster Charlotte Sehested og dennes Mand Hofjægermester Sehested til Broholm, og i 1860 gjorde han med sin Fader et Besøg paa Broholm. Der gjorde han Ida Sehesteds Bekendtskab. Næste Aar var han atter paa Broholm og den 19. September blev de to forlovede. Brylluppet stod den 20. August 1863 paa Broholm, og de Nygifte stiftede paa Gasværksvej det Hjem, som under mange Stedforandringer bevarede indtil nu. Fader var ret en Hjemmets Mand, og begge Ægtefæller var enige om at bygge det paa inderlig kristelig Grundvold og at lægge mindre Vægt paa ydre Udstyr end paa Hygge, Hjælpsomhed og fordringsløs Gæstfrihed. Dog var der ogsaa »Fester« med originale Sving, som f. Eks. en Jubilæumsfest for »Oasen«. Netop i de første Aar blev Fader imidlertid ofte kaldt fra Hjemmet paa Grund af de store inden- og udenrigspolitiske Begivenheder som Frederik VII.'s Død, Forfatningsloven og Krigen, der satte saavel Konseilspræsidiets som Udenrigsministeriets i højspændt Virksomhed, og Krigen kastede overhovedet sin Skygge over disse Aar. Fader var med Kongen og Monrad i Flensborg og i Sønderborg under Dannevirkes Rømning, og hans Erindringer om, hvad der skete i disse Dage, saa vel som om Fredsforhandlingerne og Fredsslutningen kaster et værdifuldt

Lys over disse Begivenheder. I Juli 1864, umiddelbart efter Ministeriet Bluhmes Tiltræden, rejste Fader til Wien med en Anmodning om Vaabenhvile. Han rejste som Kurer, altsaa uden Mandat, men ved Samtaler med Udenrigsministeren v. Rechberg fik han adskillige Oplysninger om de haarde Betingelser, der vilde blive stillet os, et tungt Budskab at bringe hjem.

Efter Fredsslutningen var det fremfor alt Grundloven, der fængslede Interessen, og den ændrede Grundlov af 1866 er, lige som Forfatningsloven af 1863, renskrevne med Faders smukke Haandskrift. I den paafølgende Tid var han, foruden af sine Bestillinger, optagen af Understøttelsesforeningen, i hvis Bestyrelse han var, og for hvilken han udrettede meget Arbejde, ligesom han virkede for Bygningen af en Kirke paa Vesterbro, Mathæuskirken. I Udenrigsministeriet var der imidlertid ingen Udsigt til Forfremmelse, og Fader spekulerede meget paa at finde sig en anden Stilling. I 1867—68 var han et Par Maaneder midlertidig ansat som Legationssekretær i London, hvor ogsaa hans Broder Sofus boede, men turde ikke binde sig i denne eller andre lignende Stillinger, dels af økonomiske Grunde, dels af Hensyn til Familien, hvor dér nu var 3 Børn. Den mindste af disse, Astrid, døde i 1869. Det var en tung Prøvelse, som Forældrene bar med from Hengivelse. De ramtes endnu en Gang af Sorgen, da lille Ragnhild, som fødtes et Par Aar senere, døde i 1874, over to Aar gammel.

I Begyndelsen af 1876 kom den store Forandring, som Fader længtes efter, idet han blev udnævnt til dansk Dommer ved de blandede Domstole i Ægypten, og hele Familien, Forældrene og to Børn, rejste derved i Marts. Disse blandede Domstole var en ganske ny Institution, hvis Opgave det var i Ægyptens brogede Befolkning at dømme i civile Sager og Handelssager mellem Folk af forskellig Nationalitet, indfødte og fremmede eller fremmede af forskellige Nationer, og Domstolen bestod af Dommere fra alle europæiske Stater og Nordamerika. Der var tre store Underrettsdomstole, og Fader kom til den, der var i Ismaïlia ved Suezkanalen. Da der senere udbrød Malaria her, opløstes denne Domstol, og Fader kom først, i Slutningen af 1877, til Kairo, derefter i Oktober 1878 til Mansurah, en stor By i Deltaet, hvor Retten og Dommerne tog et stort vicekongeligt Slot, liggende ved Nilen, i Brug, og endelig i 1881, da Retten i Mansurah indskrænkedes, til Alexandria, hvor han blev til 1883. Det var ingenlunde nogen let Stilling for den, der bestilte noget,

hvad langt fra alle Dommerne gjorde, medens Fader til Tider endog arbejdede meget strængt; det var nye juridiske Former, der skulde læres, og det var mange mærkelige Slags Mennesker, han havde med at gøre. Men med sine Sprogevner og -kundskaber, sin Samvittighedsfuldhed og Indsigt skabte han sig en smuk og anset Stilling mellem Kollegerne, og i Mansurah var han Præsident for Domstolen. Ved Opholdet i Ægypten og ved de Rejser, der knyttede sig dertil, dels til Schweiz, dels hjem til Danmark, og sidst, men bedst af alle, til det hellige Land tilfredsstilledes Faders Kærlighed til Skønhed, Farvepragt og historiske Minder og hans Lyst til at lære nyt at kende, og dette Ophold satte en særegen Farve paa hans Liv. Hjemmet fortsattes som før, og blev netop derved ejendommeligt i det fremmede Land. Ogsaa dernede gaves Fester med det fra Skuldelev og Broholm nedarvede originale Præg. Efter 4 Aars Forløb maatte Børnene hjem for ikke at blive fremmede for deres Land, og deres Moder rejste med. Fader var saa et Par Aar alene dernede, og i denne Tid oplevede han det mærkelige Oprør, hvor Faren for ham var overhængende. I det sidste halve Aar var min Moder og Søster igen hos ham i Alexandria.

Nu vilde han gerne hjem, men det gjordes ham ikke let at faa en Stilling, og da han fik den, modtog han ingen som helst officiel Anerkendelse for den smukke og værdige Maade, paa hvilken han havde repræsenteret Landet. I 1883 udnævntes han til Birkedommer i Hørsholm. Embedet var lille, men han havde megen Glæde af at være paa det smukke Sted, hvor han købte sin Forgængers Hus med en stor, gammel Have, og hvor han tilbragte næsten en Snes Aar med sin Familie, som blev forøget med endnu en Søn og udvidedes ved Datteren Ingeborgs Giftermaal med M. L. Frimodt. Hjemmet blev i en Periode et Samlingspunkt for hyggelig Selskabelighed. Den sidste Tid i Hørsholm formørkedes af et voldsomt Anfald af Ischias, der varede et Par Aar, men senere helt fortog sig.

Da han var over 70 Aar, og den yngste Søn var bleven Student, tog han i 1902 sin Afsked, hvorved han blev udnævnt til Etatsraad, og flyttede til København. Her tilbragte han en lang og rolig Alderdom i sin Families Skød, optaget af det Arbejde, som han havde glædet sig til at udføre, naar han blev fri, nemlig at skrive sine Erindringer. I mange Aar var han rask og rørig, selv om han mere og mere følte Alderens Tryk, og han bevarede sin glimrende Hukommelse og sin Interesse

for alt menneskeligt, mest dog for Personalhistorie og Historie. Han kunde glæde sig paa sin 80 Aars Fødselsdag, da han talte og takkede i Vers. Den lille Digteraare, han altid havde haft, og som har givet sig Udslag i en Mængde Lejlighedsvers, kom smukt frem paa hans gamle Dage, da han hver Jul skrev et stemningsfuldt Vers, som han sendte til Venner og bekendte (over 150 i Tallet), og skrev flere smukke religiøse Digte. En lille Samling af dem er trykt*). Endnu ved sit Guldbryllup i 1913 var han ret rask, men derefter kom den Sygdom, et Mavesaar, som han allerede længe havde mærket, og som i de sidste Aar pinte ham meget. I det sidste halve Aar svandt Kræfterne i forfærdende Grad, indtil Livet ebbede ud.

Sit Værk, Erindringerne, naaede han næsten at faa fuldført til det Punkt, som han havde bestemt, Hjemkomsten fra Ægypten. Det er udført med den Samvittighedsfuldhed, som prægede alt, hvad han foretog sig, og paa Grundlag af store Samlinger af Breve og Dagbøger og Studier paa Biblioteker, bl. a. i Aviser. Skriftet, der er saa omfangsrigt, at det, hvis det naar at blive trykt, næppe kan udgives uden at forkortes, giver et livfuldt, skiftende Billede af mange Mennesker og Forhold, som Fader har mødt, og en indgaaende Skildring af Familien og dens Hjemsteder, men først og fremmest giver det, skønt Fader, endog naar han taler om sig selv, holder sin Person i Baggrunden, et elskeligt Billede af ham som han levede, som han var og som vi holdt af ham, alle vi, som i de 85 Aar har haft den Lykke at kende ham.

*) Psalmer og Vers, efterladte af J. J. Holten. Frimodts Forlag.

